

BELA GNILOBA KROMPIRJA (*Sclerotinia sclerotiorum* (Lib.) de Bary)

Belo gnilobo krompirja povzroča gliva *Sclerotinia sclerotiorum*. Na krompirju smo jo večkrat opazili na Gorenjskem vendar v našem pridelovalnem okolju doslej na krompirju ni povzročala večje gospodarske škode. Bolezen se navadno pojavlja v močno gnojnih gostih nasadih z bujno rastjo. Hitro napreduje v obdobjih z zmernimi temperaturami (15-25 °C) in pogostimi padavinami. Poleg krompirja gliva okužuje še vrsto drugih kultur, kot so soja, oljna ogrščica, fižol, sončnice, solata, korenje in nekatere plevelne vrste. Med rastnimi dobami se lahko ohrani v tleh v obliki sklerocijev najmanj tri leta, tudi če nima gostitelja.

Bolezenska znamenja

Belo gnilobo prepoznamo po svetlejših pegah na steblih, ki izgledajo kot prepojene z vodo. Če je dovolj vlage, pege preraste bel micelij (slika 1), na katerem nastajajo sklerociji (slika 2). Kadar pride do okužbe neposredno s kalitvijo sklerocijev v tleh, so nagnita stebela pri tleh in rastlina nad gnijočim mestom veni in se suši. V primeru, da je do okužbe prišlo s sporami, ki se raznašajo po zraku, pa se povešajo in sušijo listi in gnijejo deli stebel višje na rastlini. Notranjost stebela postopoma preraste bel micelij. V steblih najdemo črne sklerocije nepravilnih oblik in premera 6-12 mm (slika 2). Okužbe gomoljev so redke. Gniloba, ki je posledica okuženosti z omenjeno glivo, navadno nima neprijetnega vonja kot je to značilno za bakterijske okužbe stebel krompirja.

Slika 1 in 2: Bel micelij na stebelu rastline (levo) in črni sklerociji v notranjosti stebela (desno) – bolezenska znamenja okužbe z glivo *S. sclerotiorum* (foto: arhiv KIS)

Razvoj in širjenje bolezni

Gliva prezimuje v obliki sklerocijev. Sklerociji lahko kalijo neposredno, tako da iz njih v tleh poženejo hife, ki prodrejo v rastlino. Drug način okužbe, ki je za širjenje bolezni na krompirju pogostejši, poteka z askosporami. Kadar so sklerociji ob primerni temperaturi dovolj dolgo izpostavljeni vlagi, kalijo in tik

nad površjem tal oblikujejo gobicam podobne tvorbe – apotecije. V njih nastajajo askospore, ki se z vetrom prenesejo na gostiteljsko rastlino. Spore, ki za kalitev in okužbo potrebujejo dolgotrajno omočenost rastlin, sprva okužijo rastlinske dele, ki odmirajo, največkrat so to cvetovi. Cvetovi, naseljeni z glivo odpadajo, pogosto se ujamejo v pazduhe listov, gliva pa od tu prodre v zdrave liste in dalje v stebela.

Varstvo

Preventivni ukrepi

Pri pridelovanju krompirja na vrtovih, rastline okužene z belo gnilobo odstranimo, da preprečimo kopičenje sklerocijev v tleh, pri pridelovanju na poljih pa skrbimo za čim širši kolobar, ki naj bo vsaj štirileten. V primeru težav z belo gnilobo v kolobarju povečamo delež žit ali trav, ki niso gostiteljske rastline glive. Uravnoteženo gnojenje krompirja, brez pretirane rabe dušičnih gnojil, zmanjša dovzetnost za belo gnilobo. Gnojenje z organskimi gnojili in pripravki za krepitev rastlin, ki vsebujejo mikroorganizme, izboljšajo mikrobiološko aktivnost tal in pospešijo razkroj sklerocijev.

Kemično zatiranje

Za zatiranje bele gnilobe krompirja pri nas ni registriranih pripravkov, saj je zatiranje sklerocijev s fungicidi slabo učinkovito. V Sloveniji registrirani fungicidi z aktivno snovjo fluazinam, namenjeni zatiranju krompirjeve plesni, imajo posreden učinek na zmanjšanje okužbe z belo gnilobo.

Besedilo: Neja Marolt

Datum nastanka: avgust 2017

Uporabljeni viri:

- Johnson D. A., Atallah Z. K. 2014. Disease cycle, development and management of *Sclerotinia sclerotiorum* rot of potato. *American Journal of Plant Sciences*, 5: 37171-3726
- Johnson D. A., Atallah Z. K. 2006. Timing fungicide applications for managing *Sclerotinia* stem rot of potato. *Plant Disease* 90 (6): 755-758
- Nielsen L. W. 1990. White Mold. V: *Compendium of potato diseases*. 1990. Hooker W. J. (Ur.). Minnesota, American Phytopathological Society: 48-50
- UC Pest Management Guidelines. White mold.
<http://ipm.ucanr.edu/PMG/r607100611.html> (avgust 2017)
- Wharton P., Wood E. 2013. White mold of potatoes. University of Idaho Extension
<http://www.extension.uidaho.edu/publishing/pdf/CIS/CIS1200.pdf> (avgust 2017)